

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
Кафедра прикладної економіки і міжнародних економічних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
Р. ШЕЛУДЬКО
“ 31 ” _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗП.04 «МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Галузь знань: **19 – Архітектура та будівництво**

Спеціальність: **193 – Гедезія та землеустрій**

Освітня (освітньо-професійна) програма – **«Землеустрій та кадастр»**

Спеціалізація –

Факультет – **Інженерів землевпорядкування.**

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія і методика наукових досліджень» для здобувачів галузі знань: 19 – Архітектура та будівництво спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій освітньо-професійної програми «Землеустрій та кадастр».

«26» серпня 2020 р. 15 с.

Розробник: Олійник Т.І. - доктор економічних наук, професор кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин.

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин, професор

Л.О. Ломовських

«26» серпня 2020 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету інженерів землевпорядкування.

Протокол № 21 від «27» серпня 2020 р.

Голова навчально-методичної комісії
факультету інженерів землевпорядкування
к.е.н., доцент

О.В. Князь

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень підготовки	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	галузь знань: 19 – Архітектура та будівництво, спеціальність: 193 – Геодезія та землеустрій	Вибіркова	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	2-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
	1-й	1-й	
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2	Освітній рівень – <i>другий (магістерський)</i> Кваліфікація: магіст із геодезії та землеустрою	18 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	8 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		54 год.	74 год.
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія і методика наукових досліджень» є оволодіння теоретичними, методологічними та методичними основами наукового дослідження, процесом наукового пізнання і творчості, отримання теоретичного і практичного досвіду систематизації набутих знань та їх адаптації і використання у майбутній практичній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни «Методологія і методика наукових досліджень»: - теоретична підготовка студентів з таких питань: еволюція

науки як сфери людської діяльності, її зміст і функції у суспільстві; сутність основних понять і категорій методології наукових досліджень; методологія та процес наукових досліджень, оцінка їх ефективності; вибір об'єктів та методів наукового дослідження; інформаційне забезпечення наукових досліджень та методика роботи над літературними джерелами; використання автоматизованих систем та програм обробки інформації у наукових дослідженнях; складання звітів про науково-дослідну роботу; визначення ефективності наукових досліджень.

В результаті вивчення дисципліни, фахівець повинен **знати**:

- поняття та порядок здійснення наукового дослідження;
- порядок вибору і формулювання проблеми і теми наукового дослідження;

- поняття науки і наукової діяльності; вміння віднайти інформацію та відбір матеріалу;

- формулювання плану наукового дослідження.

Підготовлений фахівець повинен **вміти**:

- приймати правильні рішення щодо вибору суб'єктів;
- володіти методами та прийомами наукових досліджень;
- володіти формами та принципами організацій науково-дослідної роботи студентів;

- аналізувати актуальні проблеми розвитку землевпорядкування та критерії вибору напрямку наукового дослідження; застосовувати набуті знання для подальшої наукової діяльності, вивчення інших дисциплін.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати методу дослідження економіки та можливості їх застосування, системно застосовувати різні методи з урахуванням специфіки об'єктів дослідження, підвищити методологічну культуру досліджень.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері геодезії та землеустрою, землеустрою та кадастру при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
2. Здатність діяти в нестандартних ситуаціях, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті рішення.
3. Здатність до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу.

4. Здатність до комунікації в усній і письмовій формах на державній та іноземних мовах для вирішення завдань професійної діяльності.

5. Здатність керувати колективом у сфері професійної діяльності, толерантно сприймаючи соціальні, етнічні, конфесійні і культурні відмінності.

6. Навички використання інформаційних технологій.

7. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності

1. Здатність використовувати чинні нормативи, стандарти і методики, економіко-математичні методи, бази даних, проданих об'єктів нерухомості та комп'ютерну техніку.

2. Здатність використовувати знання з історії становлення та тенденцій розвитку технологій землеустрою та кадастру в Україні та за кордоном, розуміння суті основних процесів і проблем, що виникають у сфері землеустрою та кадастру.

3. Здатність використовувати знання правових основ в сфері земельних та майнових відносин, розуміння сутності земельно-майнових відносин, ринкової економіки та її можливостей, функцій і ролі держави в регулюванні ринку нерухомості та відносин власності.

4. Здатність розробляти і здійснювати техніко-економічне обґрунтування планів, проектів і схем використання земельних ресурсів та територіального планування.

5. Здатність до консультаційної діяльності, яка полягає в наданні консультацій землеустрою та кадастру суб'єктам господарської діяльності, замовникам робіт із землеустрою та (або) іншим особам в усній або письмовій формі.

6. Здатність до експертизи матеріалів із землеустрою та кадастру, яке полягає в їх критичному розгляді та наданні висновків щодо їх повноти, правильності виконання та відповідності застосованих технологічних процедур, вимогам нормативно-правових актів з землеустрою та кадастру, в порядку, визначеному цим законодавством та нормативно-правовими актами з землеустрою та кадастру.

7. Розуміння та суворе дотримання стандартів професійної діяльності, у тому числі стандартів етики, володіння сучасними техніками комунікацій, подання та експертизи результатів землепорядних та земельнооціночних робіт.

8. Здатність встановлювати ділові контакти та проводити переговори із замовниками щодо проведення робіт із геодезії, землеустрою та кадастру, виконувати підготовчі роботи, оформляти та укладати договори на виконання робіт.

9. Здатність збирати інформацію про об'єкт землеустрою, скласти точний опис об'єкта, визначати й обґрунтовувати методи розробки проектів землеустрою чи розробки технічної документації.

10. Уміння застосовувати базові знання з економіки природокористування, економічних механізмів природокористування та охорони навколишнього середовища структури та складу природоохоронних витрат.

11. Здатність виявляти та оцінювати вплив об'єктів нерухомості на навколишнє природне середовище, а також вплив екологічних факторів

на грошову та економічні оцінки.

12. Володіння сучасними підходами, методами та моделями, аналітичними інструментами та інформаційними технологіями оцінки і аналізу об'єктів власності та прав на них для об'єктів цивільного права всіх форм власності в конкретних цілях, передбачених цивільним та іншим законодавством України.

13. Здатність при проведенні топографо-геодезичних, землепорядних й аналітичних робіт взаємодіяти з фахівцями суміжних областей, розуміти і дотримуватися концепції діяльності саморегульованих організацій, приймати на себе відповідальні рішення, при необхідності делегувати повноваження, керувати ввіреною ділянкою діяльності в інтересах всієї організації.

14. Здатність аналізувати та обґрунтовувати проекти розвитку земельної та іншої нерухомості, розробляти бізнес-плани інвестиційних проектів з різноманітними оцінками ефективності розвитку та впливу факторів ризику.

15. Уміння збирати і систематизувати дані для створення інформаційної бази в сфері геодезії, землеустрою та кадастру.

16. Здатність професійно використовувати знання в галузі прикладної математики для розроблення математичних моделей з оптимізації землекористування та землеволодіння.

17. Здатність до підтримки методичного забезпечення топографо-геодезичної, землепорядної та кадастрової діяльності, яке полягає в розробленні методичних документів з землеустрою та кадастру та наданні роз'яснень щодо їх застосування.

18. Здатність ставити завдання і вибирати методи дослідження, інтерпретувати і представляти результати наукових досліджень у формі звітів, рефератів, публікацій і публічних обговорень.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни: Інформаційні технології в наукових дослідженнях, Ліцензування і патентування наукової продукції.

Дисципліна та її розділи, у яких використовують матеріали дисципліни: Економіка землеустрою, Управління земельними ресурсами.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Поняття та принципи методології наукових досліджень

Тема 1. Наука як продуктивна сила

Характеристика науки як продуктивної сили, розмежування понять наука та знання. Предмет і сутність науки та її головна функція. Класифікація наук. Науково-технічний потенціал України. Організація науково-дослідної діяльності в Україні. Підготовка кадрів та їх зайнятість.

Тема 2. Психологія і технологія наукової творчості

Організація творчої діяльності. Основні психологічні риси діяльності вчених. Робочий день науковця. Робоче місце науковця. Оргтехніка, технічні

засоби наукової діяльності. Ділове спілкування. Ділове листування. ділова розмова по телефону. Особистий архів (бібліотека) здобувача.

Тема 3. Організація наукового дослідження

Сутність та основні етапи організації досліджень. Визначення проблеми та її конкретизація. Попередня розробка теоретичних положень. Розробка гіпотез. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Визначення мети і завдань наукового дослідження. Конкретизація проблеми дослідження. Визначення методики та методів дослідження. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Правила оформлення результатів наукових досліджень.

Тема 4. Інформаційна база наукових досліджень

Роль інформації в наукових дослідженнях та класифікація наукових документів. Якість інформації в науковому дослідженні. Структура та призначення наукових документів. Принципи збору інформаційного матеріалу. Склад і структура наукових матеріалів. Процес збору матеріалів. Характеристика релевантної, бібліографічної та основної інформації.

Змістовий модуль 2

Спеціальні методи проведення економічних досліджень

Тема 5. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист

Форми завершення наукових досліджень у вищих навчальних закладах освіти. Курсова (дипломна) робота: загальна характеристика, послідовність виконання, підготовчий етап, робота з текстом, оформлення. Керівництво курсовою (дипломною) роботою, її рецензування та захист. Магістерська (дипломна) робота як кваліфікаційне дослідження. Оформлення документів на магістерську дипломну роботу. Етапи написання. Підготовка до захисту дипломної роботи повідомлення про основні результати наукового дослідження. Характерні недоліки при виконанні дипломної роботи.

Тема 6. Основні положення наукової методології

Місце теорії в наукових дослідженнях. Методологія і методи наукового пізнання. Діалектичний підхід в економічних дослідженнях.

Тема 7. Загальні методи наукових досліджень

Основні групи загальних методів. Емпіричні методи. Аналізі синтез. Абстрагування. Індукція і дедукція. Моделювання. Логічні закони та практика. Закон тотожності. Омонімія. Синонімія. Закон протиріччя. Умовивід. Правила аргументації.

Тема 8. Спеціальні методи економічних досліджень

Методи збору та узагальнення інформації. Методи спостереження та збору даних. Методи вибіркового спостереження. Методи групування. Таблично-графічні методи. Методи аналізу. Методи інформаційно-логічного аналізу. Методи детермінованого (функціонального) факторного аналізу. Методи стохастичного (кореляційного) факторного аналізу. Методи прогнозування. Методи моделювання. Програмно-цільовий метод. Евристичні методи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього год.	у тому числі					Усього год.	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Поняття та принципи методології наукових досліджень												
Тема 1. Наука як продуктивна сила	10	2	2	-	-	6	12	2	2			8
Тема 2. Психологія і технологія наукової творчості	12	2	2	-	-	8	8					8
Тема 3. Організація наукового дослідження	12	2	2	-	-	8	14	2	2			10
Тема 4. Інформаційна база наукових досліджень	12	2	2	-	-	8	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 1	46	8	8	-	-	30	48	6	6			36
Змістовий модуль 2. Спеціальні методи проведення економічних досліджень												
Тема 5. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист	10	2	2			6	10					10
Тема 6. Основні положення наукової методології	10	2	2	-	-	6	14	2	2			10
Тема 7. Загальні методи наукових досліджень	10	2	2	-	-	6	10					10
Тема 8. Спеціальні методи економічних досліджень	14	4	4	-	-	6	8					8
Разом за змістовим модулем 2	44	10	10	-	-	24	42					38
Усього годин	90	18	18	-	-	54	90	8	8			74

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і сутність науки та її головні функції.	2
2	Психологія і технологія наукової творчості	2
3	Сутність та основні етапи організації досліджень	2
4	Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист	4
	Разом	10

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інформаційна база наукових досліджень	2
2	Методологія і методи наукового пізнання	2
3	Загальні методи наукових досліджень	2
4	Спеціальні методи економічних досліджень	2
	Разом	8

7. Теми лабораторних занять (Відсутні)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-	-	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Модуль 1	
2	Змістовий модуль 1. Поняття та принципи методології наукових досліджень	30
3	Тема 1. Наука як продуктивна сила	6
	1. Науково-технічний потенціал України	
	2. Організація науково-дослідної діяльності в Україні	
	3. Підготовка кадрів та їх зайнятість	
4	Тема 2. Психологія і технологія наукової творчості	8
	1. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності	
	2. Ділове спілкування	

	3. Ділове листування. ділова розмова по телефону	
	4. Особистий архів (бібліотека) здобувача	
5	Тема 3. Організація наукового дослідження	8
	1. Конкретизація проблеми дослідження	
	2. Основи методики планування наукового дослідження	
6	Тема 4. Інформаційна база наукових досліджень	8
	1. Структура та призначення наукових документів	
	2. Принципи збору інформаційного матеріалу	
7	Змістовий модуль 2. Спеціальні методи проведення економічних досліджень	24
8	Тема 5. Основні положення наукової методології	8
	1. Методологія і методи наукового пізнання	
	2. Діалектичний підхід в економічних дослідженнях	
9	Тема 6. Загальні методи наукових досліджень	8
	1. Правила аргументації	
	2. Закон тотожності	
	3. закон протиріччя;	
	4. Закон виключеного третього	
	5. Закон достатньої підстави	
10	Тема 7. Спеціальні методи економічних досліджень	8
	1. Методи детермінованого (функціонального) факторного аналізу.	
	2. Методи стохастичного (кореляційного) факторного аналізу.	
	3. Методи прогнозування.	
	4. Методи моделювання.	
	5. Програмно-цільовий метод.	
	6. Евристичні методи.	

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Управління персоналом». ІНДЗ дозволяє здобувачам опанувати необхідними практичними навичками при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою ІНДЗ.

ІНДЗ здобувачі виконують самостійно протягом вивчення дисципліни «Управління персоналом» з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Вимоги до оформлення ІНДЗ

ІНДЗ припускає зміст наступних елементів наукового дослідження:

- практична значущість;
- комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання;
- використання сучасних теоретичних методологій та наукові розробки досліджень за даною темою;
- застосування творчого підходу й відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Комплексний і системний підходи використовується для розкриття теми й полягає у тому, що предмет дослідження підлягає багатобічному вивченню: теоретичні положення, практичні рішення й наробітки, аналіз, шляхи поліпшення й умови реалізації. При цьому необхідно дотримувати взаємозв'язку, послідовності й логічності викладу.

Використання сучасних теоретичні методології і наукові розробки досліджень за даною темою необхідно для проведення аналізу й обґрунтування засобів поліпшення ряду аспектів предмета й об'єкта дослідження. Для цього треба використати сучасні вітчизняні й закордонні результати досліджень.

Тему ІНДЗ здобувач виконує згідно з варіантом за останньою цифрою залікової книжки. Під час вивчення дисципліни «Методологія і методика наукових досліджень» здобувачі виконують одне ІНДЗ.

ІНДЗ повинно містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:
 - назва вищого навчального закладу;
 - назва кафедри;
 - назва навчальної дисципліни;
 - номер варіанта;
 - дату подачі ІНДЗ викладачеві на перевірку – день, місяць, рік;
2. Зміст. Відбиває назву розділів (параграфів і т.п.) письмової роботи, які розкривають зміст ІНДЗ. Всі сторінки нумеруються (праворуч угорі).
3. Вступ. Розкриває сутність, стан наукового завдання і її значення роботи. Тут же вказуються мету й завдання дослідження.
4. Основна частина. Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі, вступу й висновкам ІНДЗ.
5. Висновки. У висновках указують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.
6. Список літератури. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Інтернет джерела з обов'язковою вказівкою, яка

інформація утримується на цьому сайті (порталі). Не допускається вказівка пошукових сайтів.

7. Додатки. До додатків можуть входити різноманітні таблиці, ілюстрації, схеми, діаграми та ін.

8. Вимоги до оформлення. Обсяг роботи 20 друкованих сторінок шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: 20мм з усіх сторін.

Тематика ІНДЗ

1. Методологічні основи наукових досліджень.
2. Методи наукових досліджень.
3. Організація наукового дослідження.
4. Організація роботи науковця та наукового колективу
5. Методологія наукових досліджень у землекористуванні.
6. Столипінська реформа землекористування.
7. Основи наукових досліджень земельної реформи в Україні.
8. Особливості землеволодіння та землекористування в Україні.
9. Етапи розвитку форм власності на землю.
10. Дорожня карта розвитку земельних відносин в Україні.
11. Інституційне забезпечення купівлі-продажу землі в Україні.
13. Оцінка земельних ресурсів України Науково-дослідницька діяльність студентів (НДДС) вищих навчальних закладів України - основний чинників підготовки висококваліфікованих кадрів відповідного профілю.
14. Зарубіжний досвід формування власності на землю, його адаптація до українських реалій.
15. Оренда чи купівля-продаж землі: переваги, недоліки, наслідки.
16. Екологізація землекористування в Україні.
17. Відомі вітчизняні та зарубіжні наукові школи ефективного землекористування.
18. Права та обов'язки вченого.
19. Методологія теоретичних та емпіричних досліджень землекористування: порівняльний аспект.
20. Загальнонаукові та спеціальні методи землекористування.
21. Алгоритм написання курсової (виpusкової) роботи.
22. Вимоги до технічного оформлення курсової та магістерської робіт.
23. Написання та оформлення наукових публікацій.
24. Процедура захисту та оцінювання магістерської роботи.
25. Суть і види науково-технічної інформації.
26. Методи пошуку і збору наукової інформації.
27. Аналіз та інтерпретація інформації.
28. Форми обміну науковою інформацією та її оприлюднення.
29. Вимоги МОН України щодо написання та оформлення дисертацій.
30. Правила написання інформативного реферату.

10. Методи навчання

В системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання: пояснювально-ілюстративний, інструктивно-практичний,

діяльнісний, проблемного викладу, дослідницько-пошуковий. Основними організаційними формами наведених вище методів навчання є: лекції, семінарські і практичні заняття, дискусійні форми розгляду виробничих ситуацій, наукові семінари, реферативні читання, індивідуально-дослідні завдання, навчальні конкурси, тестування.

11. Методи контролю

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань (іспиту) за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль знань студентів здійснюється за трьома напрямками:

1. — контроль систематичності та активності роботи на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях;
2. — контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання;
3. — контроль за виконанням модульних завдань.

Проміжний контроль за опануванням дисципліни здійснюється за спеціально розробленими завданнями теоретичного та практичного характеру, які оцінюються за 100-бальною системою по кожному з модулів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				20	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		100
10	10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для ПМК
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим	не зараховано з обов'язковим

		повторним вивченням дисципліни	повторним вивченням дисципліни
--	--	-----------------------------------	-----------------------------------

13. Методичне забезпечення

1. Методологія наукових досліджень. Конспект лекцій для здобувачів вищої освіти спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій. / Олійник Т.І. – Х: ХНАУ, 2019. - 76 с.

2. Методологія наукових досліджень. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів вищої освіти спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій. / Укладач Олійник Т.І. – Х: ХНАУ, 2019. - 37 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Андрійчук В.Г. Основи наукових досліджень в агробізнесі: навч. посібник / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2018. – 491 с.

2. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. - К.: Кондор, 2003. - 192 с.

3. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. - К., 2003. - 116 с.

4. Методология научного исследования. Учебное пособие для вузов. / Рузавин Г.И. – М., 1999. – 317 с.

5. Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. / Наринян А. Р. – К., 2002. – 112 с.

6. Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. / Фрумкин Р.А. – Алчевск., 2001. – 201 с.

7. Сиденко В.М., Грушко И.М. Основы научных исследований – Харків, Вища школа, 2002. – 200 с.

8. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.

9. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К. – 2004. – 212 с.

10. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник. – Житомир: ПП Рута, 2003. – 476 с.

11. Закон України "Про наукову та науково-технічну діяльність" № 1977-ХІІ від 13 грудня 1991 року із змінами та доповненнями.

12. Закон України "Про вищу освіту" №2984-ІІІ від 17 січня 2002 року із змінами та доповненнями.

13. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія: Підручник. - Київ: Академвидав, 2007.

14. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.

15. Городяненко В. Г. Соціологія : підручник / В. Г. Городяненко. — 3-тє вид., доп. — К. : ВЦ «Академія», 2008. — 544 с.

16. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник / Цехмістрова Г.С. - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.- 240 с.

Додаткова

1. Загвязинский В. И. Методология и методика дидактического исследования [Текст] / В. И. Загвязинский. — М.: Педагогика, 1982. — 160с.
2. Захаров А. А., Захарова Т. Г. Дневник аспиранта. (Алгоритм подготов-ки диссертации). — М., 2005.
3. Калув А. В. Что полезно знать ученому перед тем, как писать свой труд. — Киев, 2001.
4. Ковальчук В. В. Основы наукових досліджень [Текст]: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. — 3-е вид., перероб. і допов. — К.: ВД «Професіонал», 2005. — 240 с.
5. Колесникова Н. И. От конспекта к диссертации: Учеб. пособие по раз-витию навыков письменной речи. — М.: Флинта — Наука, 2002.
6. Коровайченко Ю. М. Alma mater, або як стати справжнім студентом [Текст: (інформація для абітурієнтів, студентів, батьків, викладачів) / Ю.М. Коровайченко. — К.: «ВМУРоЛ», 2003. — 115 с. — (Путівник в країну «Студентство»).

15. Інформаційні ресурси

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, інтернет-мережа, бібліографічні, бібліотечні. Серед них нормативно-правова база (закони, постанови, положення, накази) сайти Міністерства освіти і науки України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Головних управлінь освіти та науки на обласному та районному рівнях, інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та метеріали наукових конференцій.

1. Сайт Верховної ради України — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.